

ФУНКЦІОНУВАННЯ МЕДИЧНОГО ПРАВА ЯК НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Піддубняк Г. О.

*Таврійський національний університет імені В. І. Вернадського
м. Сімферополь, Україна*

Наведена актуальність сучасних українських медичних та правових реалій. Загалом юридичні аспекти в галузі медицини представляють підвищений інтерес як для працівників системи охорони здоров'я, так і для юристів. Медичне право знаходиться у стадії становлення, для правильного формування цієї галузі національного законодавства, визначення пріоритетів, основних напрямів розвитку проаналізовані обставини, за яких це можливо.

Ключові слова: медичне право, становлення і розвиток законодавства, система охорони здоров'я.

Суттєві перетворення у соціально-економічних, адміністративно-політичних сферах життя охоплюють Україну. Втілюється у життя політична реформа, ведуться активні дискусії з приводу внесення змін до Конституції України, вирішуються питання інтеграції до різноманітних міжнародних організацій. Що свідчить про активний поступальний розвиток українського суспільства, демократичні шляхи вирішення проблемних питань, пріоритет законності при здійсненні державного управління. Водночас необхідно зазначити розвиток нових медичних технологій (трансплантологія, репродуктивні технології, клонування та ін.), стремління людини покращити якість та тривалість життя. Що стало наслідком виникнення актуального питання про необхідність адекватного юридичного забезпечення медичної діяльності.

Як відомо, наявність правової культури майбутнього фахівця для суспільства та й для галузі, у якій він буде працюватиме, принесе лише користь та благо. Тому актуальність правової освіти у всіх вищих навчальних закладів не викликає жодних сумнівів. Стосовно медичного права як окремої галузі, слід сказати, що його вивчення і знання дуже необхідні не тільки фахівцям у галузі медицини, а й юристам, і на теперішній час це є одним із першочергових завдань вищих медичних навчальних закладів. Поряд із соціально-економічними перетвореннями у нашій державі має місце реформування медичної галузі, існують питання взаємовідносин медичних закладів державної, комунальної та приватної форм власності, та інші нагальні проблеми медичної галузі потребують певної правової обізнаності і підготовки майбутніх лікарів та юристів.

На сьогодні існує низка законів та інших нормативних актів, які регулюють питання суспільних відносин у галузі охорони здоров'я, але навіть це не вирішує більшості проблем, які ще належить розв'язати. По-перше, першочерговими завдання-

ми державної політики України в галузі охорони здоров'я на стадії розбудови та утвердження її як незалежної демократичної держави має стати удосконалення системи законодавчого забезпечення діяльності сфери охорони громадського здоров'я, що виражається підготовкою, затвердженням та впровадженням у життя відповідних законодавчих актів. По-друге, нагального вирішення потребує й проблема післядипломної освіти підготовки, перепідготовки та підвищення кваліфікації відповідних фахівців-професіоналів, які б могли не тільки розробляти проекти відповідних нормативно-правових актів та здійснювати аналіз державної політики в галузі охорони здоров'я, але й забезпечувати експертно-аналітичний супровід та прогнозування результатів щодо її реалізації [1, с. 35-39].

Ще в 1904 р. Дембо Л. І. було зазначено, що лікарське право – це галузь законодавства, яка складається з трьох частин: соціально-санітарного, лікарсько-лікувального законодавства та норм, що регулюють суспільне становище лікаря [2, с. 51-52]. У 80-90-х роках ХХ ст. висловлювалися різні точки зору на медичне право. Іванова Р. І. і Тарасова В. А. (1983) вважали медичне право підгалуззю права соціального забезпечення [3, с. 107-108], Малєїна М. Н. (1995) називала його лікарським правом (медичним або правом про охорону здоров'я) і розглядала як комплексну галузь законодавства [4, с. 5]. Полєніна С. В. (1996) зазначила, що ця галузь законодавства знаходиться в стадії формування, а Тихомиров О. В. (1998) – що «...по-перше, не будучи легалізованою галуззю права, де-факто медичне право вже існує; по-друге, відсутність медичного права як правового інституту гальмує розвиток практики правозастосування» [5, с. 9].

Становлення і розвиток медичного права як навчальної дисципліни відбувалося за таких обставин:

- викладання медичного права в системі медичної та юридичної освіти;
- відсутність упродовж тривалого часу якісно опрацьованих та науково обґрунтованих навчальних програм;
- незначна кількість фахівців у галузі юридичного забезпечення медичної діяльності;
- судово-медичний або організаційний «нахили» у викладанні медичного права для студентів-медиків;
- відсутність комплексного підручника з медичного права [6, с. 27].

В Україні існує потреба у фахівцях із медичного права, оскільки існує попит на них у пацієнтів та лікарів. У підготовці фахівців із медичного права слід орієнтуватися не на кількість, а на якість їх підготовки. Якщо ми допускатимемо до викладання фахівців із недостатньою кваліфікацією, то розтиражуємо масу фахових помилок. Стримуючим чинником у розвитку медичного права як учбової дисципліни є незначна кількість фахівців у галузі юридичного забезпечення медичної діяльності. В ідеалі викладати медичне право повинні фахівці з двома вищими освітами – медичною та юридичною [6, с. 29]. Майбутнім юристам знання у сфері правового забезпечення медичної діяльності дозволять професійно розбиратися в цих питаннях, комплексно сприймати особливості державного впливу на всю соціальну сферу і на медицину зокрема. Тому медичне право повинно стати складовою частиною юридичної освіти.

Якщо спробувати виокремити основні напрямки розвитку медичного права, що надасть змогу цієї галузі функціонувати як навчальна дисципліна, то запропонуємо

наступне: «Медичне право» виділити в якості окремої самостійної наукової спеціальності; створити регіональні центри медичного права; вселяко сприяти розвитку медичного законодавства України; об'єднати зусилля медичних працівників і юристів у розвитку медичного права.

Вивчення питань права в медицині необхідно слухачам для попередження вчинення правопорушень, дотримання прав пацієнтів, формування упевненості при провадженні медичної практики та налаштування на гармонійні відносини «лікар – пацієнт», що ґрунтуватимуться на біоетичних і правових засадах, сприятимуть підвищенню довіри до професії лікаря.

Список літератури:

1. Вороненко Ю. В., Радиш Я. Ф. Право – важлива складова програми післядипломної підготовки керівників системи охорони здоров'я України / Ю. В. Вороненко, Я. Ф. Радиш // Український медичний часопис. – 2006. – № 6 (56). – С. 35-39.
2. Сергеев Ю. Д., Мохов А. А. Основы медицинского права России : учебн. пособие / Ю. Д. Сергеев, А. А. Мохов ; под ред. Ю. Д. Сергеева. – М. : ООО «Медицинское информационное агентство», 2007. – С. 51-52.
3. Иванова Р. И., Тарасова В. А. Предмет и метод права социального обеспечения / Р. И. Иванова, В. А. Тарасова. – М., 1983. – С. 107-108.
4. Малейна М. Н. Человек и медицина в современном праве : учеб.-практ. пособие / М. Н. Малейна. – М., 1995. – С. 5.
5. Тихомиров А. В. Медицинское право : практ. пособие / А. В. Тихомиров. – М., 1998. – С. 9.
6. Стеценко С. Г., Стеценко В. Ю., Сенюта І. Я. Медичне право України : підручник / С. Г. Стеценко, В. Ю. Стеценко, І. Я. Сенюта ; за заг. ред. д.ю.н., проф. С. Г. Стеценка. – К. : Всеукраїнська асоціація видавців «Правова єдність», 2008. – 507 с.

Поддубняк А. А. Функционирование медицинского права как учебной дисциплины / А. А. Поддубняк // Ученые записки Таврического национального университета имени В. И. Вернадского. Серия: Юридические науки. – 2013. – Т. 26 (65). № 2-2. – С. 61-64.

Обозначена актуальность современных украинских медицинских и правовых реалий. Юридические аспекты в области медицины представляют повышенный интерес как для работников системы здравоохранения, так и для юристов. Медицинское право находится на стадии становления, для правильного формирования этой отрасли национального законодательства, определения приоритетов, основных направлений развития проанализированы обстоятельства, при которых это возможно.

Ключевые слова: медицинское право, становление и развитие законодательства, система здравоохранения.

THE FUNCTIONING OF THE MEDICAL LAW AS ACADEMIC DISCIPLINE

Poddubniak A. A.

Taurida National V. I. Vernadsky University, Simferopol, Crimea, Ukraine

Major reforms in the socio-economic, administrative and political spheres of life cover Ukraine. Implemented the political reform is being actively debate about amending the Constitution of Ukraine, the issues of integration in various international organizations. That testifies to the active, progressive development of the Ukrainian society, democratic ways of solving problem issues, the priority of the rule of law when exercising state control. At the same time it is necessary to note the development of new medical technologies (Transplantology, reproductive technology, cloning, and other), man's efforts to improve the quality and length of life. As a consequence of the occurrence of an urgent problem of the need for adequate legal support of medical activities. Along with the socio-economic transformations in our country is reforming the healthcare industry, there are questions on the relationships between medical institutions in the state, communal and

private ownership forms, and other urgent problems of the medicine in need of some legal awareness and training of future doctors and lawyers.

In Ukraine there is a need for specialists in medical law, because there is a demand for patients and doctors. In the training of specialists and health law should focus not on quantity but on the quality of their training. If we allow to teaching specialists to insufficient qualifications, розтиражуємо a lot of professional errors. Inhibiting factor in the development of medical law as an academic discipline is an insignificant number of specialists in the field of legal support of medical activities. Ideally upload medical law must specialists with two higher educations - medical and legal. If you try to identify the main directions of development of medical law, which will allow the industry to function as an academic discipline, will offer the following: «Medical law» identified as a separate independent specialty; to create regional centres of medical law; вселяко contribute to the development of health legislation of Ukraine; to unite the efforts of medical workers and lawyers in the development of medical law.

Key words: medical law, formation and development of the legislation, health care system.